

Esperanto – un instrument simplu de comunicare

Ana VRĂJITORU

Necesitatea existenței unui instrument simplu de comunicare internațională, preocupare dintotdeauna a lingviștilor, se simte tot mai acut în momentul actual, când circulația între țări s-a intensificat, și mai ales în contextul noii Europe. Mereu s-au căutat soluții, dar cele găsite, cum ar fi întrebuițarea limbii unei națiuni (fie ea franceză, engleză, germană sau alta) nu s-a dovedit a fi o soluție mulțumitoare. Bariera lingvistică, numită și „sindromul turnului Babel”¹, continuă din diferite motive. S-a remarcat, spre exemplu că, deși engleza este studiată în toată Europa, problema comunicării în Europa nu e rezolvată deoarece „engleza europenilor continentali este cel mai adesea aproximativă, fragmentară, rudimentară.”² Pe lângă accesul dificil al majorității, excluzând specialiștii, la una dintre aceste limbi, blocajul rezultă din complexul de inferioritate și din nesiguranța celui care folosește o a doua limbă, mai ales în conversația cu vorbitorii nativi.

De aceea, în ideea caracterului neutru pe care ar trebui să-l aibă o limbă internațională, lingviștii – și nu numai – au căutat mereu soluții și chiar au construit limbi destinate uzului internațional. Necesitatea neutralității unei limbi internaționale este semnalată deseori. „Așa cum destinele politice ale lumii trebuie soluționate prin organisme neutre (ONU), după cum sănătatea oamenilor de pe glob trebuie să fie în mâna unor organisme umanitare neutre (Organizația Mondială a Sănătății, Crucea Roșie) tot așa soluția lingvistică a comunicării internaționale trebuie regăsită printr-o limbă neutră care, slujind imperativul comunicării, să corespundă principiului democratic al egalității între națiuni și culturi.”³

Dintre limbile construite, una singură a rezistat probei practicii și timpului – limba creată de doctorul Ludwig Zamenhof, numită după pseudonimul folosit de creatorul ei, *Esperanto*, adică „cel care speră”. Zamenhof a împărtășit lumii creația sa în 1887, publicând cartea *Limbă internațională. Prefață și manual complet*, în Varșovia, la Editura Kelter. Deși este o limbă construită, nu poate fi alăturată celorlalte limbi construite, diferențiindu-se de acestea mai cu seamă prin faptul că are un suport solid: limbile naturale, în primul rând latina. Este de semnalat și un factor subiectiv, care îi conferă un caracter aparte: „Majoritatea celorlalte limbi internaționale aspirau să se prezinte ca auxiliare practice, în timp ce Esperanto reînvia intensitatea elanului care

¹ *Le syndrom de Babel*, numit și analizat de Claude Piron, *Le défi des langues: du gachis au bon sens*, Edition L'Harmattan, Paris, 1994, p. 7.

² Georges Kersaudy, *Langues sans frontières*, Edition Autrement, 2003, p. 202.

³ Bociort, I. Florian, *Dicționar esperanto-român*, Centrul de Esperanto Timișoara, 1991, p. 9.

caracterizează căutările limbii perfecte cel puțin până în secolul al XVII-lea.”⁴ Tendința acestei limbi către perfecțiune rezultă din claritatea și simplitatea de cristal pe care le are structura sa, din faptul că este organizată pe baza a numai 16 reguli, de la care nu există excepții. Cu alte cuvinte, după cum remarcă Alessandro Zinna, dacă limbile *a priori* și gramaticile laconice încearcă să realizeze cu orice preț un principiu de economie, limba Esperanto vizează mai degrabă un principiu de optimizare.⁵

Deși afirmația lui Antoine Meillet că „orice discuție teoretică este inutilă: esperanto funcționează”⁶ este justificată, vom face o analiză a structurii acestei limbi planificate în comparație cu limbile naturale, pentru a puncta în ce constă simplitatea ei.

Simplitatea limbii esperanto se poate spune că începe cu primul aspect al oricărei limbi, cel fonetic. Este o limbă muzicală, mai mult vocalică, fără grupuri consonantice greoaie, ca în limbile slave spre exemplu. „Fiecare cuvânt se pronunță așa cum se scrie”, spune creatorul limbii, aceasta fiind una dintre cele 16 reguli enunțate în *Fundamento de Esperanto* (1905) și care constituie scheletul acestei limbi. Aceasta înseamnă că fiecărei litere îi corespunde un singur fonem, ceea ce simplifică mult citirea și scrierea esperanto în comparație cu alte limbi, în care un fonem este reprezentat grafic prin mai multe litere (franceza, germana), în care aceeași literă este pronunțată diferit în funcție de ocurențe (engleza, spaniola), în care unele sunete sunt mute (franceză), ca să nu mai vorbim de scrieri ca cea arabă, în care nu toate literele se leagă și la stânga, deci apar pauze nu numai între cuvinte, ci și în interiorul unor cuvinte, sau de cea chineză, în care nu există alfabet, ci rădăcini – semne pentru fiecare cuvânt. Chiar și în limbi cu scriere fonetică, așa cum este româna, există sunete care se pronunță diferit în funcție de ocurențe (c, g), de poziția în cuvânt sau de accent (i final) și, mai grav, fonem care este redat prin litere diferite în funcție de poziția în cuvânt (mult discutată și recent introdusă regulă a scrierii cu *î* sau cu *â*).

Considerăm că cel mai simplu element al structurii limbii esperanto este marcarea părților discursului. Pentru fiecare clasă lexico-gramaticală există o singură marcă și toate cuvintele acelei clase, fără excepție, poartă acea marcă: substantivele *-o*, adjectivele *-a*, verbele la infinitive *-i*, adverbele *-e*. În consecință, se pot forma cuvinte care să aparțină uneia dintre clase doar adăugându-se marca respectivă. Spre exemplu, dacă adăugăm marca de substantiv *-o* cuvântului *nun*, care înseamnă *acum*, obținem substantivul *nuno*, cu sensul de *prezent*. În același mod, de la numeralul cardinal se formează toate celelalte numerale. Se adăugă terminația specifică substantivelor *-o* la numeralele cu sens substantival: cel fracționar: *tri-* > *triono* (*o treime*) și colectivele: *triopo* (*un trio*). Numeralesle cu funcție adjectivală se formează adăugând terminația adjectivală *-a*: ordinal: *tria*, multiplicativ *triobla* (*triplu*). De la toate acestea se pot forma adverbe, schimbând terminațiile *-o* și *-a* cu *-e*. Pentru numeralul distributiv se așează *po* în fața numeralului cardinal. Tot astfel, adjectivele posesive se formează adăugând terminația adjectivală *-a* la pronumele personal: *tu* > *tua*. Când este pronume, posesivul primește articol, semnul *nominalității*: *la tua*.

Sensurile de temporalitate, loc, cauză, cantitate, modalitate au, fiecare, o singură marcă pentru toate pronumele și adverbele cu aceste sensuri: interogative, relative, nehotărâte, de totalitate, negative. Mărcile se adaugă unei rădăcini care poartă

⁴ Umberto Eco, *Esperanto*, în vol. *Documente esperanto*, vol. 2, Cluj-Napoca, Editura Dokia, 1998, p. 8.

⁵ *Apud* Umberto Eco, *op.cit.*, p. 8.

⁶ *Apud* Umberto Eco, *op.cit.*, p. 4.

diverse sensuri: *ki-* de interogație, *ti-* demonstrativ, *i-* nedefinit, *ĉi-* de totalitate sau colectiv, cum i se spune⁷ și *neni-* negativ. Dacă avem în vedere, spre exemplu, temporalitatea, care are marca *-am*, rezultă o întreagă familie a temporalității: interogativ/relativul: *kiam (când)*, demonstrativ: *tiam (atunci)*, nehotărât: *iam (cândva)*, de totalitate: *ĉiam (totdeauna)*, negativ: *neniam (niciodată)*. Sau, dacă ne referim la persoană, care are marca *-u*, formăm pronumele: *kiu (cine)*, *tiu (acesta)*, *iu (cineva)*, *ĉiu (toți)*, *neniu (nimeni)*. Dacă am forma două rânduri cu aceste componente, fiecare componentă din rândul de sus are posibilitatea de a se combina cu oricare componentă din rândul de jos:

	<i>ki-</i>	<i>ti-</i>	<i>i-</i>	<i>ĉi-</i>	<i>neni-</i>
<i>u-</i> (persoană)	<i>o-</i> (obiect)	<i>am-</i> (timp)	<i>e-</i> (loc)	<i>om-</i> (cantitate)	<i>al-</i> (cauză)

Caracterul structurii unei limbi este determinat în primul rând de existența sau lipsa categoriilor gramaticale, de tipul de mărci folosite pentru a exprima conținutul acestora, de corespondența dintre conținut și expresie. O limbă este cu atât mai clară și mai ușor de învățat ca a doua limbă cu cât există o corespondență mai mare între conținut și expresie, un raport de unu pe unu, evitându-se sinonimiile și omonimiile gramaticale. Gradul de claritate a relațiilor dintre cuvintele unui discurs depinde în mare măsură de acest aspect. De aceea, pentru a înțelege de ce limba construită de doctorul Zamenhof este atât de ușoară, încât Tolstoi (și nu numai) a învățat-o în câteva ore, ne vom ocupa de câteva aspecte ale acestei limbi.

1. Cuantificarea se exprimă în esperanto foarte clar, existând **categoria gramaticală a numărului**. Prima parte a discursului pe care vorbitorul a simțit nevoia să o exprime și din punct de vedere cantitativ a fost substantivul. Deoarece substantivul numește entitățile, iar acestea pot fi izolate sau în grup, adică pot fi măsurabile sau numărabile, categoria gramaticală a numărului are susținere numai la substantiv în realitatea extralingvistică. De aceea, oamenii au simțit necesar de timpuriu să exprime cantitatea referindu-se la substantiv. Și, chiar în limbile în care această categorie gramaticală nu este cristalizată, au apărut anumite particule specifice, care precizează ideea de pluralitate și care au tendința de gramaticalizare (exemple: *tachi* în japoneză și *men* în chineză).

Categoria gramaticală a numărului a trecut prin mai multe etape, de la exprimarea lexicală la folosirea obligatorie a numeralului ca indice cantitativ, la forme de dual, trial etc. (în dialecte vechi indo-iraniene, slava veche, greaca veche, germana veche, irlandeza veche), la plural de număr mic / de număr mare. Puține dintre acestea se mai întâlnesc azi, de exemplu dualul în araba literară. În prezent, în majoritatea limbilor, această categorie gramaticală s-a fixat la un sistem bazat pe două elemente opozabile: singularul și pluralul.

În esperanto, categoria gramaticală a numărului are sistemul cel mai simplu, cel bazat pe două elemente, singularul și pluralul, ca în majoritatea limbilor. Spre deosebire de unele limbi naturale ca franceza, româna, germana, spaniola, araba etc., în esperanto numărul are numai reprezentare nominală, nu și verbală, la fel ca în engleză sau ca în

⁷ Pierre Janton, *L'esperanto*, Presses Universitaires de France, Paris, 1973, p. 67. Nicolae Bulencea, *Limba Esperanto - limbă internațională. Studiu analitic*, București, Editura Litera, 1974, p. 79.

Nu suntem de acord cu termenul, deoarece sensul său este „de totalitate” iar „colectiv” se deosebește de acest sens; înseamnă „mulțime”, dar nu neapărat toate entitățile. Acest morfem, însă, se referă la întreg, la toate entitățile sau la întreaga entitate, indiferent despre ce este vorba: persoană, obiecte, timp, loc. În plus, termenul „colectiv” nu poate include timpul.

japoneză și chineză. Deci, indiferent de numărul persoanelor care constituie subiectul, verbul are aceeași formă în esperanto, la toate timpurile. De exemplu, perechii antonime cantitativ: (*eu*) *citesc* – (*noi*) *citim* îi corespunde în esperanto *mi legas* – *ni legas*, în engleză: *I read* – *we read*, în japoneză *watashi wa hon o yomimasu* – *watashi-tachi wa hon o yomimasu*, în chineză: *wo du* – *women du*. Această structură este economică și foarte clară în același timp, fiind suficientă distincția marcată numai prin intermediul subiectului.

În schimb, respectând acordul, în esperanto întreg grupul nominal este sensibil la categoria gramaticală a numărului, spre deosebire de alte limbi, ca engleza. În engleză, adjectivul, pronumele și adjectivele pronominale posesiv, nehotărât și negativ sunt invariabile. Astfel, perechii *a beautiful flower* – *some beautiful flowers* din engleză, unde adjectivul este invariabil, îi corespunde în esperanto perechea *bela floro* – *belaj floroj*, în care adjectivul primește marca de plural dacă determină un substantiv la plural, ca în majoritatea limbilor: română: (*o*) *floare frumoasă* – (*niște*) *flori frumoase*, franceză: *une belle fleur* – *des belles fleurs*, germană: *eine schone Blume* – *eines schonen Blumen* ș.a.

Simplitate sistemului în esperanto se relevă, însă, la nivelul expresiei, unde mărcile de număr nu se interferează cu genul, interferență din care în unele limbi rezultă mai multe mărci pentru plural. Este situația din română, unde genul are trei componente, rezultând o mulțime de mărci. Și chiar în limbile în care nu sunt decât două genuri, fiecare dintre ele are marcă diferită pentru plural. În esperanto, singura marcă de plural este *j*, atașată la substantive, adjective calificative sau pronominale, la pronume. Singura parte a discursului care formează pluralul prin supletivism este pronumele personal: *mi* – *ni*, *li* – *ili*, la pronumele de persoana a doua existând o singură formă pentru singular și plural: *vi*, cum este în engleză *you*.

2. Genul a apărut în limbă ca urmare a dorinței omului de a exprima două opoziții: animat – inanimat și masculin – feminin.⁸ Pe baza acestora au rezultat trei componente la nivelul conținutului: masculin, feminin, neutru. Deși nu se diferențiază în mod absolut, existând și excepții în oricare limbă, în principiu, neutrul corespunde inanimatelor, iar masculinul și femininul animatelor, în funcție de genul natural. Aceste componente există la nivelul conținutului semantic al substantivelor în oricare limbă, chiar și în limbile neflexionare. Spre exemplu, în japoneză cuvintele *otoko* (bărbat) și *onna* (femeie) au căpătat funcție de marcă de gen, combinându-se cu *hito* (persoană) sau *kodomo* (copil), pentru a le diferenția în funcție de genul natural: *otokonohito* (bărbat), *otokonoko* (băiat) vs. *onnanohito* (femeie) și *onnanoko* (fată). Chiar și inanimatelor sunt marcate, folosindu-se cuvântul *mono* (obiect) în multe combinații, în special cu verbele: *nomimono* (băuturi = obiecte de băut), *tabemono* (alimente = obiecte de mâncat) etc.

În limbile flexionare, genul poate fi reprezentat la substantiv prin trei componente, masculin, feminin, neutru (de exemplu, în română, germană, rusă) sau numai prin două componente, masculin și feminin (ca în engleză, limbile romanice în afară de română, arabă, malteză). Engleza, deși limbă flexionară, are flexiunea redusă și simplificată, astfel încât, deși în engleza veche chiar și verbul era sensibil la gen, substantivele nu se mai diferențiază în funcție de gen în engleza modernă. Totuși, simțindu-se necesară această

⁸ Există și alte categorii cum ar fi mărimea sau forma, incluse de unii lingviști în categoria gramaticală a genului, dar pe care nu le considerăm relevante pentru discuția de față.

diferențiere în privința numelor de ființe, engleza recurge la lexeme ca mărci de gen: *girl/boy friend, she / he bear* folosit alternativ cu *male/female*.

În ceea ce privește genul, în limba esperanto, se întâlnește afirmația: „Genul în înțelesul propriu, adică masculin, feminin și neutru nu există. Toate substantivele au un singur gen gramatical”.⁹ Afirmația se susține prin faptul că toate substantivele au aceeași marcă (terminația *-o*), deci nu se diferențiază pe genuri, marca de număr și aceea de caz adăugându-se după această terminație. O singură categorie de substantive creează opoziție de gen: substantivele nume de ființe feminine, care primesc sufixul *-in-* înainte de terminația substantivală, *-o*. De exemplu: *viro – virino = bărbat – femeie, patro – patrino = tată – mamă, koko – kokino = cocos – găină*. Forma expresiei se aseamănă cu aceea din engleză, dar este mai simplă, unică și regularizată, aplicată fără excepție sau ambiguitate. Se aseamănă și cu forma din japoneză, dar este generalizată.

Deși genul a apărut în limbă prin referirea la substantiv și tocmai de aceea toate definițiile genului se limitează la acesta, el apare prin acord în întreg grupul nominal în cele mai multe limbi. Astfel, adjectivele calificative și pronominale au forme diferite în funcție de gen, de obicei marca de feminin adăugându-se la forma de masculin (*-ă* în română, *-e* în franceză, *-a* în arabă) sau înlocuind-o (*o-> a*, în spaniolă, italiană, portugheză, *îi -> aya* în rusă).

În esperanto, adjectivele calificative și pronominale nu sunt sensibile la gen ci numai la număr și caz. În schimb, pronumele personal de persoana a treia are forme diferite pe genuri în toate limbile, chiar și în cele reflexionare: *el – ea* în japoneză *kare - kanojo*. După cum există și limbi în care și persoana a doua are forme diferite de gen, ca în arabă: *tu = anta* (masc.), *anti* (fem.). În unele limbi, ca engleza, pronumele personal de persoana a treia are formă și pentru neutru: *it*. La fel este în esperanto, unde se folosesc trei forme pentru persoana a treia: *li (el), ŝi (ea)* și *ĝi* (inanimate). Marcă pentru inanimate mai apare la pronumele / adjectivele pronominale interogative, relative, demonstrative, nehotărâte și negative, la care, după metoda arătată mai sus, marca pentru animate este *-u*, iar pentru inanimate este *-o*: *Kiu estas tiu? (Cine este acesta?)* dar *Kio estas tio? (Ce este acesta/aceasta?)*.

3. Cazul este cel mai complex dintre categoriile gramaticale ale numelui, deoarece nu reprezintă o trăsătură intrinsecă a entităților cum se întâmplă cu genul și chiar numărul, ci relația dintre entități. Cazul, după cum remarca Hjelmslev, „domină într-un mod impresionabil și mai mult decât oricare categorie flexionară toate manifestările mecanismului lingvistic, sintagmatic și paradigmatic”.¹⁰ Complexitatea categoriei gramaticale a cazului rezultă din complexitatea raporturilor dintre entități pe care acesta le exprimă și care trebuie să fie cuprinse în numai câteva tipare, la nivelul expresiei. Drept urmare, indiferent de numărul cazurilor dintr-o limbă, fiecare caz exprimă mai multe funcții, aceasta și datorită reducerii numărului de cazuri în limbile moderne față de cele vechi. În același timp, totuși, fiecare funcție poate aparține mai multor cazuri. Spre exemplu, în urma analizei cazurilor din limba română, s-a constatat că funcțiile de subiect și de apozitie apar la toate cele cinci cazuri, numele predicativ la patru dintre cazuri ș.a.m.d.¹¹

⁹ Nicolae Bulencea, *op. cit.*, p. 66.

¹⁰ Louis Hjelmslev, *La categorie de cas*, Munchen, Ed. Wilhelm Fink, 1972, p. 1.

¹¹ Petru Zugun, *Funcțiile sintactice ale numelui la cele cinci cazuri*, în LR, nr.3-4 (11-12), 1993, Chișinău, p. 42.

Cazul apare în toate limbile, chiar și în cele neflexionare. Spre exemplu, funcția de posesor, aparținând cazului genitiv, se exprimă cu ajutorul particulelor și în japoneză (substantive / pronume ^ *no*) și în chineză (substantiv / pronume ^ *de*). De exemplu, grupul nominal *cartea profesorului* are corespondent în japoneză: *sensei no hon* iar în chineză: *laoshi de shu*. Japoneza are și particule care marchează complementul direct (*o*) și atribuirea (*ni*). Exemple: *hon o yomimasu* (*citesc o carte*), *haha ni tegami o dashimasu* (*trimit o scrisoare mamei*). În chineză, simpla topică după verb, indică un complement direct, ca și în limba română. Acest lucru este posibil deoarece în fiecare limbă, după cum constată Fillmore, „noțiunea de caz cuprinde un set de concepte universale înnăscute care identifică tipurile de judecăți pe care omul este capabil să le facă în legătură cu evenimentele din jurul lui”¹².

În consecință, cazul constituie una dintre complicațiile în învățarea unei a doua limbi, mai cu seamă din cauza interferențelor dintre limba maternă și limba țintă. Aceasta deoarece, pe lângă faptul că numărul cazurilor este diferit de la o limbă la alta, repartitia funcțiilor pe cazuri diferă de asemenea. Dificultatea este sporită și de faptul că pentru unele cazuri se folosește prepoziție, corespondența prepozițiilor între două limbi fiind departe de a fi perfectă. Spre exemplu, instrumentul acțiunii se exprimă prin cazul acuzativ în română (*A scris cu creionul*) dar prin instrumental în rusă (*Napisal sîkarandaşhom*) și genitiv în arabă (*kataba bi kalami*). În engleză, dativul și acuzativul se întâlnesc uneori la nivelul expresiei: *I send you an email* (dativ), *I send you to the shop* (acuzativ), unde numai topica și logica semanticii, contextul pot dezambiguiza felul complementului. Numele unui loc din care cineva pleacă este simțit drept complement circumstanțial în română (*plec de acasă*), franceză (*je part de la maison*), spanielă (*me boy de casa*), portugheză (*voy embora de casa*), dar complement direct în engleză (*I leave home*) și japoneză (*uchi o dekakemasu*). Astfel se poate continua șirul neconcordanțelor de cazuri pentru aceeași realitate de la o limbă la alta sau chiar în aceeași limbă, dacă ne gândim la faptul că în română, spre exemplu, substantivele, după unele verbe sinonime, îndeplinesc funcții diferite. De exemplu: *mă uit la film* (complement indirect) vs. *privesc filmul* (complement direct).

Tipul de expresie a cazului diferă, de asemenea, între limbi, oscilând între flexiunea sintetică (exclusivă în latină, spre exemplu) și analitică, spre care tind limbile contemporane. De exemplu, din declinarea sintetică din latină s-a ajuns la un tip de declinare analitică sau mixtă în limbile romanice. Numai limba română mai păstrează o desinență latină pentru genitiv-dativ feminin singular, dar rolul de marcă de caz al desinențelor l-au preluat articolele hotărât și nehotărât. În stilul oral și familiar, totuși, se folosește, cu preponderență, declinarea de tip analitic.

În esperanto, declinarea este mixtă, analitică și sintetică. Există două mărci sintetice, dintre care terminația *-n*, folosită pentru complementul direct în opoziție cu marca zero pentru subiect este generalizată: *La libro estas interesanta*. – *Cartea e interesantă*. *Mi legas (la) libron*. – *Citesc o carte*. Grupul nominal se armonizează cu substantivul, fiecare componentă a grupului (adjective pronominale, calificative, participiale) purtând marca de acuzativ *-n*: *Mi montras al vi tiun mian belan recente kompratan libron* – *Îți arăt cartea mea cea frumoasă, cumpărată de curând*. Această

¹² Charles I. Fillmore, *The Case for Case*, în vol. *Universals in Linguistic Theory*, Londra, Ed. Bach and Harms, 1972, p. 24.

marcă pentru acuzativ se atașează, de asemenea, pronumelor de orice fel,: Marca de acuzativ se adaugă și formelor de plural, după marca de plural –j: *tiuĵn miaĵn belajn librojn*. Pronumele de orice fel poartă marca de acuzativ – complement direct când au această funcție: *La profesoro examinas vin / tiun/ aliun / ĉiuĵn – profesorul te examinează pe tine / îl examinează pe acesta / pe altul / îi examinează pe toți*.

Și în unele limbi naturale, acuzativul-complement direct este marcat altfel decât prin topică, de exemplu în rusă, în germană, în araba literară, în japoneză. În română este marcat parțial, numai la substantivele care numesc persoane, prin prepoziția *pe* și mai ales prin dublarea complementului direct cu pronume personal în acuzativ. Mărcile de complement direct pentru nume de persoană se extind la celelalte substantive, de exemplu, când se schimbă topica, substantivul în acuzativ trecând înaintea verbului: *examenul l-am luat*. Mărcile de acuzativ se folosesc și cu pronume, în anumite structuri, precum și cu articolul demonstrativ care e apropiat de pronume, înlocuind substantivul: *–Pe care îl cumperi? –Pe acesta / pe acela / pe celălalt / pe unul / pe nici unul / pe cel galben*.

În multe limbi, însă, acuzativul este marcat numai prin topică, așa cum se întâmplă în franceză, engleză, spaniolă, portugheză, chineză. Deci argumentul existenței mărcii de acuzativ, deoarece este singurul caz care nu este introdus de o prepoziție, nu poate fi susținut. De remarcat faptul că pronumele personal își modifică forma în funcție de caz, acuzativul fiind marcat la acesta în toate limbile flexionare. Și în japoneză este marcat prin particula generală, explicită și exclusivă folosită pentru complementul direct *o*: *anata o machimasu – te aștept*. Tot astfel, marca de acuzativ în esperanto este unică și aplicabilă fără excepție, ceea ce simplifică mult structura sa, dacă ne gândim la diversitatea acestei mărci în unele limbi naturale. În plus, faptul că acuzativul – complement direct este marcat contribuie la claritatea limbii, permițând flexibilitatea topicii. Or, o topică flexibilă creează mai multe posibilități de exprimare, o diversitate mai mare a stilurilor individuale, mărește capacitatea de expresie a stilului literar, expresivitatea unei limbi în general.

Marcarea complementului direct altfel decât prin topică prezintă și avantajul clarității. În limbi care nu marchează complementul direct, pot apărea expresii ambigue. De exemplu structura din franceză: *je liecoute mieux que vous*¹³ este echivocă deoarece pronumele complement direct este omonim, având aceeași formă și ca subiect. De aceea se poate traduce prin *îl ascult mai bine decât dv. / voi* dar și *îl ascult mai bine decât pe dv. / pe voi*. În limbile în care acuzativul este marcat, de exemplu în română, această ambiguitate nu există. Desigur, în esperanto, deoarece se marchează fără excepție complementul direct, structura nu este echivocă: *Mi auskultas lin pli bone ol vi* sau *pli bone ol vin*.

Marca de complement direct este și marcă temporală, indicând durata unei acțiuni: *mi lernis tri horojn – am învățat trei ore*. În *Fundamento* este specificată și folosirea mărcii –n pentru a indica direcția: *mi iras hejmen – merg acasă*. Totuși, nu putem fi de acord cu ideea că în anumite structuri, această marcă a direcției ar fi dezambiguizantă. „Deoarece el este folosit și în cazul mișcării către un punct (la fel ca în latină), se poate face distincția între *la birdo flugas en la ĝardeno* (pasărea zboară în

¹³ Exemplul este comentat de Umberto Eco, *op.cit.*, p. 9.

grădină) și *la birdo flugas en la ĝardenon (pasărea zboară spre grădină)*.¹⁴ Ultimul exemplu nu este corect, deoarece prepoziția pentru direcție este *al*, iar *en* este numai locativă. Deci, în aceste situații, distincția direcție – loc se face la nivelul prepoziției. Și cum unul dintre principiile care au stat la baza creării limbii a fost „redundanță minimă”, considerăm că o singură marcă este suficientă pentru un conținut, deci este suficientă prepoziția.

Pentru genitiv, flexiunea este mixtă, analitică și sintetică. La substantiv și pronumele personal și posesiv, posesia este exprimată prin prepoziția *de*: *la kurso de la profesoro – cursul profesorului, kolego de mi – un coleg de-al meu, la filo de mia fratirino – fiul surorii mele*. Celelalte pronume au o formă sintetică de genitiv: *kies (al cui), ties (al acestuia), ies (al cuiva), ĉies (al tuturor), nenies (al nimănui)*. Dativul are ca marcă prepoziția *al*: *mi sendas leteron al mia patrino – trimit o scrisoare mamei mele*. Observăm că mărcile nu sunt redundante, cum se întâmplă adesea în limbile naturale, pentru fiecare situație sau funcție existând o singură marcă.

Vedem astfel că, la nivelul expresiei, există trei mărci nominale în esperanto, aplicabile substantivelor și pronomelor iar prin acord și adjectivelor: marcă zero pentru nominativ, prepoziții pentru genitiv, dativ și acuzativ, terminația *-n* pentru acuzativul complement direct și cel al direcției și duratei.

4. Articolul marchează o categorie gramaticală exclusiv substantivală, specifică limbilor flexionare, dar nu tuturor. De exemplu, în latină nu era articol, în schimb s-a format în toate limbile neolatine. În slavă nu era articol și nu este nici în limbile slave. El a apărut din dorința vorbitorilor de a exprima în mod concis o informație suplimentară, subtilă, legată de entitatea numită de substantiv: dacă este o entitate *anumită* sau una *oarecare* din punctul de vedere al vorbitorului și/sau interlocutorului.¹⁵ De notat că în japoneză, spre exemplu, există o multitudine de mijloace care să indice o entitate anumită: adjectivele calificative: *kirei na hana*, demonstrative *ano hito wa – acea persoană*, posesive: *watashi no tomodachi wa – prietenul meu*, construcții echivalente cu participiile: *kino katta kasa wa – umbrela cumpărată ieri*, cu relativele: *hanashite iru hito wa – persoana care vorbește* ș.a. Lipsa acestora poate indica o entitate *oarecare*, deși uneori determinantul se subînțelege. Astfel, deși în enunțul *tomodachi wa kimashita – a venit prietenul* nu apare și posesivul, se subînțelege că este vorba de prietenul meu, deci este vorba de o entitate *anumită*.

Sistemul gramatical format de această categorie gramaticală diferă de la o limbă la alta. În unele limbi, sensul gramatical al articolului definit de a indica o entitate *anumită* a creat opoziție cu sensul de entitate *oarecare*, cu care vorbitorii au încărcat forma fără articol a substantivului, creind *articolul zero*. Ca urmare, în unele limbi, cum sunt araba, malteza, ebraica, sistemul articolului cuprinde numai două componente: articol definit (arabă: *al*, malteză: *il-*, ebraică: *ha-*) și articolul zero. Substantivele formează astfel o paradigmă în funcție de articol. Astfel, perechii (*un*) *elev – elevul* îi corespunde în arabă: *tilmidz – al tilmidz*, în ebraică: *talmid – hatalmid*, iar în malteză: *student – l-istudent*.

Pentru vorbitorii altor limbi, forma fără articol a părut, probabil, insuficient de contrastantă cu forma cu articol definit. De aceea, s-a creat articolul nedefinit, în unele

¹⁴ Umberto Eco, *op. cit.*, p. 9.

¹⁵ Ana Vrăjitoru, *Nominalitatea în limba română*, Iași, Editura Vasiliana 98, 1998.

limbi din numeralul cardinal sau din pronumele nehotărât și s-a renunțat la forma fără articol, care mai este folosită doar sporadic. Se poate exemplifica prin limbile: franceză: *un etudiant – lietudiant*, engleză: *a student – the student*, spaniolă: *uno estudiante – el estudiante*, portugheză: *um estudante – o estudante*, italiană: *uno studente – lo studente*, germană: *ein Student – der Student*.

În sfârșit, există și limbi în care apariția unui articol nehotărât n-a determinat dispariția articolului zero, ci s-a păstrat și acesta. Ne referim la română, în care există un sistem format din trei articole: hotărât, nehotărât și zero. Sistemul articolului nu s-a stabilizat de la început, existând o perioadă de ambiguitate, ceea ce a determinat – la jumătatea secolului XX – constatarea că articolul „are tendințe de organizare datorită cărora înțelesul său lexical este înglobat încetul cu încetul în sensul gramatical”¹⁶ O perioadă de timp, cele două articole – nehotărât și zero – s-au suprapus chiar, nediferențindu-se cu claritate funcțiile fiecăruia dintre ele. Aceasta a determinat pe unii lingviști să afirme că „între forma substantivului nearticulat și aceea a substantivului determinat de articolul nedefinit nu există nici o deosebire”¹⁷ Cu timpul, aceste forme s-au diferențiat mai clar, atribuțiile articolului zero reducându-se. Spre exemplu, între enunțurile: *merg pe stradă* – unde se *identifică* doar locul / entitatea (*pe stradă* și nu *în parc*), *merg pe o stradă* – unde se *individualizează o entitate oarecare*, fără a se preciza care, și *merg pe strada Codrescu*, unde se *individualizează o entitate anumită*, diferențele dintre conținuturile gramaticale se pot observa fără dificultate.¹⁸ Așadar, în cele mai multe dintre limbi sistemul articolului are numai două componente. Cele două articole pot fi: definit și nedefinit, deși se găsesc și substantive fără articol sau definit și zero, unde lucrurile sunt mai clare. Există și sistem format din trei articole, definit, nedefinit și zero, așa cum este cazul limbii române.

Pentru **esperanto** s-a ales articol hotărât, afirmația fiind exprimată de creatorul limbii în *Fundamento*, ca primă regulă: „nu există decât un articol, articolul definit, invariabil *la*”¹⁹. Totuși, analiștii de mai târziu ai limbii au precizat că articolul definit se află în contrast cu forma fără articol a substantivelor, deci cu articolul zero, pe care îl consideră nedefinit.²⁰ Această observație se justifică, mai ales dacă ne gândim că substantivelor fără articol din esperanto le corespund substantive cu articol nedefinit în limbile care posedă această formă de articol. De exemplu, propoziția din esperanto *mi legas libron*, unde *libron* este substantiv fără articol, în acuzativ, se traduce prin: *citesc o carte* (română), *I read a book* (engleză), *ich lese ein Buch* (germană), *yo leo un libro* (spaniolă), *eu leio um livro* (portugheză), *je lis un livre* (franceză). Desigur, corespondența nu poate fi alta.

În limbile naturale care au numai articol definit și articol zero (araba, malteza, ebraica), se accentuează uneori sensul de nedefinire cu ajutorul unor particule. Spre exemplu, în arabă se folosește *ma* iar în malteză *xi*, care corespund românescului *vreo*, de asemenea cu rol emfatic pentru sensul de nedefinire. Exemple: *Imagina li trid taplika ghal xi xoghol* – *imaginează-ți dacă vrei să aplici pentru o / vreo slujbă*.

¹⁶ Ion Coteanu, *Contribuții la teoria articolului*, SCL, Nr.1, 1958, p. 42.

¹⁷ Iorgu Iordan, *LRC*, București, Editura Ministerului Învățământului, 1954, p. 331.

¹⁸ Ana Vrajitoru, *op. cit.*, cap. *Identificare și individualizare*, p. 78, 79.

¹⁹ *ap.* Pierre Janton, *op. cit.*, p. 51.

²⁰ Frank, H. (2000), *Ansatz zu einer interlinguistischen Sprachaxiomatik für Fremdsprachenpropädeutik und Eurolinguistik*, GrKG/Humankybernetik 41/3, 2000, p. 99 – 118.

Același lucru se poate spune și fără *xi*, dar cu acesta este mai evident contrastul cu articolul definit. Și în esperanto se poate folosi adjectivul pronominal *ia* cu acest rol: *imagu se vi volas peti ian postenon*.

În limbile care au articol nedefinit, acesta se apropie ca sens de pronumele nehotărât (*unul*) dar și de numeralul cardinal. Când spun *citesc o carte* este clar nu numai că e *o carte oarecare*, dar și că este numai una. Deci, cele două sensuri, cantitativ și nedefinit se îmbină. În esperanto, însă, numeralul cardinal are numai sens cantitativ, neexistând un articol derivat din acesta. Când spunem: *unufoje (o dată), je unu flanko (de o parte), pli ol unu horo (mai mult de o oră)*, sensul este evident numai cantitativ. Alt argument este faptul că în traduceri din limbi care au articol nedefinit, oricare substantiv cu articol nedefinit este tradus prin articol zero. Pentru pluralul nedefinit, în esperanto este simplu, folosindu-se forma de plural a substantivelor cu articol zero. În schimb, în limbile cu articol nedefinit, formele sunt mai ambigui, existând forme paralele în unele limbi (în spaniolă: *unas cuantas, algunas, varias personas*). În plus, sensul de nedefinit se îmbină, și la plural, cu sensul cantitativ (engleză: *some*, română: *niște*). Acest plurisemantism este util uneori în explicarea articolului nehotărât plural din română pentru vorbitorii de arabă, în care nu este articol nedefinit, iar pentru aceștia nu este suficientă corelarea cu forma nearticulată de plural a substantivelor. Este utilă în aceste situații apropierea de pronumele nedefinit din arabă *ba'ad (câțiva)*, pe lângă folosirea particulei *ma*, despre care am vorbit deja.

În concluzie, prin categoria gramaticală exprimată prin articol, esperanto se încadrează în grupul limbilor cu două articole, hotărât și zero, la fel ca limbile semite, modelul fiind probabil luat din ebraică, limbă cunoscută lui Zamenhof.²¹

5. Categoria persoanei funcționează în esperanto numai la pronumele personal, unde se poate spune că este marcată prin supletivism. Pentru persoana a doua este o singură formă, indiferentă la număr: *vi*. Dezambiguizarea se face prin contextul general, deoarece verbul are forme invariabile în funcție de persoană. Prin derivare, categoria persoanei se află și la pronumele posesiv: *mia, via, lia etc.* La pronumele care au diferențe formale în funcție de persoană, ca la toate celelalte pronume de altfel, se adaugă mărci de număr și de caz. La persoana a treia, funcționează și genul, numai la pronumele personale și posesive diferențându-se și inanimatul, deci fiind trei forme de gen: *li* (m), *ŝi* (f), *ĝi* (n). Această schemă a pronumelui personal de persoana a treia se regăsește și în engleză: *he, she, it*, germană: *er, sie, es* și rusă: *on, ona, ono*. Alte limbi păstrează numai două genuri pentru persoana a treia: franceza: *il, elle*, spaniolă: *el, ella*, portugheză: *ele, ela*, italiană: *lui, lei*, română: *el, ea*, arabă și malteză: *huwa, hija*, japoneză: *kare, kanojo* și lista ar putea continua. Chiar și în chineză, unde nu există categorii gramaticale, persoana a treia se diferențiază pe genuri, dar numai în scris. Deși este aceeași pronunție, *ta*, există două semne grafice, deosebindu-se numai prin faptul că una dintre componentele ideogramei se schimbă cu semnul grafic care înseamnă *femeie* pentru *ea*.

²¹ Pentru mai multe detalii legate de articol și categoria gramaticală exprimată prin acesta se pot vedea și articolele autoarei: *Anализo de la unua aksiomo de ILo kompare kun iuj europeaj lingvoj*, revista „Grundlagenstudienaus Kybernetik und Geisteswissenschaft”, Band 46, Heft 4, Dez, 2005 și *Articolul în grupul nominal. Asemănări și deosebiri între limbi*, în vol. *Comunicare interculturală și integrare europeană*, Iași, Editura Alfa, 2006, p. 297-304.

La persoana a treia plural însă, esperanto are o singură formă, nediferențiată pe genuri: *ili*, așa cum este și în engleză: *they*, germană: *ih*r, italiană: *loro*, malteză: *huma* (deși în arabă sunt forme diferite pe genuri), japoneză: *karera*, iar în chineză și oral, și grafic, este o singură formă: *tamen*, formată de la masculinul singular. În alte limbi, masculinul se diferențiază de feminin și la plural: franceză: *ils*, *elles*, spaniolă: *ellos*, *ellas*, portugheză: *eles*, *elas*, română: *ei*, *ele*, arabă: *hum*, *hunna*. După cum sunt și limbi care diferențiază în funcție de gen și pronumele de persoana a doua singular: araba: *anta*, *anti*, malteza: *int*, *inti*, iar araba și la plural: *antum*, *antunna*.

6. Verbul, după cum am menționat, nu are mărci de persoană, ci numai pentru timp, mod, diateză și aspect. Spre exemplu, dacă forma *lernas*, indicând prezentul indicativ, este însoțită de oricare dintre pronumele personale sau substantive, formează o propoziție cu subiectul respectiv: *mi lernas – eu învăț*, *la infano lernas – copilul învață*, *ili lernas – ei învață* ș.a.m.d. De aceea, pentru claritatea enunțului, exprimarea subiectului este obligatorie. Este același sistem ca în japoneză, unde verbele sunt, de asemenea invariabile, în funcție de persoană: *watashi wa benkyo shimasu – eu învăț*, *kodomo wa benkyo shimasu – copilul învață*, *karera benkyo shimasu – ei învață*. De altfel, se poate observa o evoluție înspre simplificarea paradigmatelor verbale și în limbile flexionare. Spre exemplu, în franceză apare o omonimie a formelor de singular în vorbire la anumite verbe, chiar dacă în scris se păstrează încă diferențe: *jîecoute*, *tu ecoutes*, *il ecoute*, toate pronunțându-se: [e*cut*]. Cea mai simplificată conjugare în privința persoanei o are verbul din engleză, unde numai persoana a treia singular are o terminație diferențiată de celelalte persoane, în engleza americană chiar și această unică diferență neuzându-se totdeauna în vorbire. Dacă avem în vedere limbi ca araba, în care formele verbale se deosebesc nu numai în funcție de persoană și de număr, dar și de gen, cu excepția primei persoane, putem constata că sistemul din esperanto este mult simplificat și evoluat.

Esperanto respectă cele trei momente principale ale **timpului**, care apar la toate **modurile** acestei limbi dar nu toate sunt forme simple, unele compunându-se din formele simple. Formele simple sunt la indicativ: prezent: *-as*, trecut: *-is* și viitor: *-os*, la condițional prezent: *-us*, imperativ: *-u*, infinitiv *-i*, participiu activ: *-nt-*, participiu pasiv: *-t-*, toate formele participiale primind terminația adjectivală *-a*. Timpul este marcat și la participiu: prezent *-a-* (*-ant-*, *-at-*), trecut *-i-* (*-int-*, *-it-*), viitor *-o-* (*-ont-*, *-ot-*) și de aceea este utilizat în formarea unor timpuri compuse. Spre exemplu, aspectul imperfectiv al verbelor se formează de la verbul *esti – a fi*, la prezent, trecut sau viitor indicativ și participiul activ al verbului de conjugat la prezent, trecut sau viitor. În felul acesta rezultă o complexitate de forme, care pot reda oricare nuanță temporo-modal-aspectuală a desfășurării unei acțiuni. Spre exemplu, cu auxiliarul la prezent se obțin formele: *mi estas skribanta – scriu* (prezent continuu), *mi estas skribinta – tocmai am scris* (un trecut apropiat), *mi estas skribonta – urmează să scriu* (viitor apropiat). Cu trecutul auxiliarului obținem formele: *mi estis skribanta – scriam* (trecut continuu, imperfectul), *mi estis skribinta – scrisesem* (mai mult ca perfectul), *mi estis skribonta – aveam să scriu* (viitorul în trecut). Iar de la viitorul auxiliarului se formează: *mi estos skribanta – voi scrie* (viitor continuu), *mi estos skribinta – voi fi scris* (viitor anterior) și *mi estos skribonta – va urma să scriu* (viitor postviitor sau consecutiv). Observăm că nu toate formele se regăsesc în limbile naturale redată printr-o marcă gramaticală, așa cum este posibil în esperanto prin combinarea mărcilor de prezent, trecut și viitor ale celor

două verbe. De la condiționalul auxiliarului se formează, de asemenea timpuri diferite, în funcție de marca temporală a verbului de conjugat: *mi estus skribanta* – *aș scrie* (prezent continuu), *mi estus skribinta* – *aș fi scris* (condițional trecut), *mi estus skribonta* – *aș scrie* (în viitor). Se pot forma și timpuri necontinui, simple la modul condițional, introducând vocala temporală înaintea mărcii de participiu activ: *mi skrib[ant]us*, *mi skrib[int]us*, *mi skrib[ont]us*. Totul este logic, matematic și simplu și de aceea, indiferent de modalitatea folosită pentru a exprima un optativ-condițional în prezent, trecut sau viitor, mesajul va fi receptat corect, datorită celor două mărci: modală și temporală.

Participiul pasiv este utilizat, desigur, la formarea diatezei pasive, ca și în limbile flexionare naturale: *la letero estis skribata* – *scrisoarea a fost scrisă*, *estos skribata* – *va fi scrisă*, *estas skribata* – *este scrisă*.

În afară de valorile aspectuale perfectiv – imperfectiv, în esperanto este exprimat gramatical, printr-un prefix (*ek-*), aspectul incoativ: *mi eklernas* – *încep să învăț*. Această valoare era exprimată gramatical în latină printr-un sufix (*-sc-*) dar în română este exprimată lexical, formându-se o clasă de verbe – incoative *începe să*, *se apucă de*, *stă să etc.* Această marcă se află și în japoneză, unde verbul *hajimeru* – *a începe* a căpătat funcția de marcă aspectuală, adăugându-se la rădăcina verbului de conjugat pentru a indica începutul acțiunii: *mihajimemasu* – *încep să privesc*. Tot ca o simplificare a structurii limbii, se poate menționa cauzativul sau factitivul, exprimat gramatical printr-un sufix: *-ig*, care indică sensul de „a determina pe cineva să facă ceva”. Spre exemplu: *la patrino lern[ig]as la infanon* – *mama l-a determinat pe copil să învețe*: *la instruisto leg[ig]as la alumnojn* – *profesorul îi face pe copii să citească*. Este, din nou, o modalitate asemănătoare celei din japoneză, unde este exprimat aspectul cauzativ cu ajutorul unei particule, cu modificări în funcție de grupa verbală: *-se*, *-sase*. Deci, propozițiile anterioare din esperanto au echivalente perfecte în japoneză: *okasan wa kodomo o benkyo [sase]mashita*, respectiv: *sensei wa seito ni hon o yomase[masu]*.

Sufixul cauzativ din esperanto este asemănător celui care marchează diateza reflexivă: *-iĝ*. *Li vestiĝis rapide* – *Se îmbracă repede*, *Mia najbaro resaniĝis pere de la natura kuraciloj* – *Vecinul meu s-a vindecat cu ajutorul mijloacelor naturiste*. Ambele sufixe sunt aplicabile și substantivelor, formând substantive de la verbe: *sanigo* – *vindecare provocată de altcineva* – *resaniĝo* – *vindecare prin sine însuși*. Aceasta pledează pentru concizia și claritatea acestei limbi, care „evită construcțiile greoaie din limbile naturale”²², în care nu există posibilitate de a exprima, spre exemplu, această distincție printr-un simplu sufix. Rezultă că, în crearea limbii esperanto, s-au căutat cele mai simple mijloace de exprimare a gândirii. După cum afirmă Carnap, esperanto este „o limbă vie, care îmbină o flexibilitate surprinzătoare a mijloacelor de expresie cu o structură de o mare simplitate”²³. De aceea a și fost susținută de mulți lingviști, ca Baudouin de Courtney și Otto Jespersen, de scriitori ca Tolstoi, de oameni de știință ca matematicianul și logicianul italian Giuseppe Peano sau de filozofi ca Russell.

Se spune că esperanto este „o sinteză a limbilor europene”, dar este mai mult decât atât, dacă ne gândim la unele structuri similare cu cele din japoneză. Sau, după cum se afirmă: „Precum chineza, esperanto este o limbă compusă din elemente invariabile care se combină la infinit. Spre deosebire de chineză, însă, [...] raporturile

²² Pierre Janton, *op.cit.*, p. 78.

²³ *ap.* Umberto Eco, *op.cit.*, p. 4.

dintre concepte sunt marcate net.²⁴ Se poate spune că esperanto a fost creată alegând din limbile naturale mijloacele cele mai simple, mai clare și mai expresive. Și dacă oamenii încă visează la un instrument simplu și suplu de comunicare, la o limbă ce tinde spre perfecțiune, îmbinând simplitatea cu claritatea și concizia, n-ar trebui să fie indiferenți față de această limbă.

Mai presus de toate, esperanto îndeplinește o condiție esențială pentru o limbă internațională: trezește un sentiment de solidaritate între oameni, care, deși aparțin unor țări și culturi diverse, vorbesc aceeași limbă, o limbă neutră, a nici unei națiuni ci a tuturor.

Bibliografie

- Bociort, I. Florian, *Dicționar esperanto-român*, Centrul de Esperanto Timișoara, 1991.
- Bulencea, Nicolae, *Limba Esperanto - limbă internațională. Studiu analitic*, București, Editura Litera, 1974.
- Coteanu, Ion, *Contribuții la teoria articolului*, SCL, nr. 1, 1958.
- Eco, Umberto - *Esperanto*, în vol. *Documente esperanto*, vol. 2 , Cluj-Napoca, Editura Dokia, 1998.
- Fillmore, I.Charles, *The Case for Case*, în vol. *Universals in Linguistic Theory*, Londra, Ed. Bach and Harms, 1972.
- Frank, H., *Ansatz zu einer interlinguistischen Sprachaxiomatik für Fremdsprachenpropädeutik und Eurolinguistik*, GrKG/Humankybernetik 41/3, 2000, p.99 – 118.
- Hjelmslev, Louis, *La categorie de cas*, Muenchen, Ed. Wilhelm Fink, 1972.
- Iordan, Iorgu, *LRC*, București, Editura Ministerului Învățământului, 1954.
- Janton, Pierre, *L'esperanto*, Presses Universitaires de France, Paris, 1973.
- Kersaudy, Georges, *Langues sans frontières*, Edition Autrement, 2003.
- Piron, Claude, *Le défi des langues: du gachis au bon sens*, Edition L'Harmattan, Paris, 1994.
- Vrajitoru, Ana, *Nominalitatea în limba română*, Iași, Editura Vasiliana 98, 1998.
- Zugun, Petru, *Funcțiile sintactice ale numelui la cele cinci cazuri*, în LR, nr.3-4 (11-12), 1993, Chișinău.

²⁴ Claude Piron, *op.cit.*, p. 192.

Esperanto – An Efficient Instrument for Communication

In the present context of searching for an efficient instrument for communication within the European Union and globally, it is necessary to find a language that could, more than the natural languages – even more than the simplified ones-, serve this purpose: Esperanto language. Having already existed for more than a century, this language has proved its usefulness, being spoken in international congress meetings, in universities, in families. Nowadays, there are Esperanto speakers in one hundred countries on all continents, for some people Esperanto being a second mother tongue. There are radio shows broadcasted in Esperanto, there are newspapers, there is literature written or translated in Esperanto, even the *Bible* was also translated in Esperanto.

This thesis is an analysis of the grammatical structure of Esperanto, language which, compared to the natural languages, is simpler, remaining at the same time more clear and fluently melodic. Therefore, it can make communication between people much better, contributing at the same time to their spiritual bonding.